

EDİTÖRDEN...

Sayın Meslektaşlarım,
TOTBİD Dergisinin Değerli Okurları,

Satırlarıma; 1943 yılı baskılı, İstanbul Üniversitesi'nin 214 nolu yayını olan ve "Yazanlar" bölümü "Ord. Prof. Akif Şakir Şakar" ve "Prof. Münir Ahmed Sarpyener" tarafından oluşturulan, "**SPOR – Faydaları, zararları ve arızalarının sebep ve onartımı**" adlı kitabın 366. sayfasından alıntı iki paragraf ile başlamak istiyorum:

Haçlaşan bağların kopması: Diz eklemine yapan kemikleri birbirine bağlayan ön, arka ve yan bağlardan başka ayrıca eklem yüzeyleri ile ilgili olan ve fakat her iki kemiği birbirine içten bağlayan ve biri ön, iç ve yukarıya, diğeri arka, dış ve aşağıya doğru haçlaşan ayrı iki bağla birbirine bağlıdır. Bu bağlar iki kemik yüzeyinin birbirine uyması için bulunması gerekli olan eklem arası kıkırdakları ile ilgilidirler.

Bunlara (*ligamentum curciata*) haçlaşan bağlar denir ki büyük bir kısmı eklem içinde bulunmaktadır. Bu bağlar diz bükük olduğu zaman dizin içe veya dışa büküldüğü hallerinde yan bağları kuvvetlendirir ve eklem yüzeylerinin birbirine üzerine kayıp uzaklaşmasına engel olur.

Elinizdeki TOTBİD Dergisinin 4. sayısında ön çapraz bağ yaralanmalarının tedavisiyle ilgili en güncel makaleleri okuduğunuzda, yukarıdaki açık anlatımlı kelimelerin çoğunu bulamayabilirsiniz. Günümüzden 77 yıl önce, "ön söz" bölümünde de belirtildiği gibi; "*dilimizde ilk eser olmak hasebile*" yazılan bu eserin sararmış sayfalarını gözden geçirirken, bilimsel olarak ilerlerken dilimizin kullanım güzelliğiyle ilgili olarak kaybettiklerimizi görebilmemiz mümkün olabilmektedir.

Günümüze dönecek olursak, TOTBİD Dergisinin bu sayısına konu olarak seçtiğimiz ön çapraz bağ yaralanmaları; hemen her spor dalında görülmekle beraber futbol, hentbol, voleybol, basketbol, tenis, ragbi ve benzeri, hızlı başlama ve ani durmaların / duruşların olduğu, temasa dayalı, diz eklemine bükülme ya da dönme yapan (*pivot* – eksen etrafında dönme oluşturan) ve sıçramayla ilgili sporların yaygınlaşması sonucu hemen her yaşta görülebilir olmuştur. Literatürde 3 yaşına ait ön çapraz bağ yaralanması bildirilmiştir (*Dodwell ER, Lamont LE, Green DW, Pan TJ, Marx RG, Lyman S. 20 Years of Pediatric Anterior Cruciate Ligament Reconstruction in New York State, Am J Sports Med. 2014 Mar;42(3):675-80*). Büyüme kıkırdağının henüz kapanmadığı ve kemiklerinin büyüme döneminde olduğu bu çocuk (*pediatrik*) hasta grubunun tedavisini planlarken daha da dikkatli olunması gerektiği belirgindir.

10 Mart 2020 tarihinde ülkemizde ilk koronavirüs vakasının görülmesinin ardından başlayan "*koronavirüs pandemisi*" döneminde primer ön çapraz bağ yaralanmalarının da dâhil olduğu çok sayıda elektif ameliyat ertelendi (*COVID-19 Pandemi Döneminde Ameliyathanelerde Alınacak Genel Önlemler, https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/depo/enfeksiyon-kontorl-onlemleri/COVID19-PandemiDonemindeAmeliyathanelerdeAlinacakEnfeksiyonKontrolOnlemleri.pdf, Güncellenme Tarihi: 27.04.2020*).

1 Haziran 2020 tarihi itibarı ile normalleşme süreçlerine geçilerek çeşitli sosyal, kamu ve özel kuruluşlara ait alanların çalışmaları rehberler eşliğinde açıklanmaya başlandı. Toplumun ortak kullanımındaki alanlar ile iş hayatımızdaki normale dönme süreçleri ve uyulması gereken kurallar, normalleşme döneminde sağlık kurumlarının çalışma şartları için de belirlendi (*COVID-19 Pandemisinde Normalleşme Döneminde Sağlık Kurumlarında Çalışma Rehberi, https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/depo/rehberler/normallesme-doneminde-saglik-kurumlarinda-calisma-rehberi/COVID19-PANDEMISINDE_NORMALLESME_DONEMINDE_SAGLIK_KURUMLARINDA_CALISMA_REHBERI.pdf, 1 Haziran 2020*).

Yakında ertelenen diğer ameliyatlara gibi ön çapraz bağ primer ve revizyon ameliyatlara da başlayacak. Güncellenen kılavuzlar ve çalışma rehberlerinin yol göstericiliğinde, kendimizi ve hastalarımızı koruyarak uzmanlığımızın gerektirdiği ve özlemini çektiğimiz ameliyatlara yapmaya başlayacağız. Koronavirüs ile ilgili gereken tıbbi ve teknik önlemleri almanın yanı sıra hastalarımızı konuyla ilgili bilgilendirerek açık ve imzalı rıza belgelerini almayı unutmamalıyız. Yine bu normale geçiş döneminde, hastalarımızı klinik olarak muayene ederken yakın temas kurmaktan kaçındığımızda tanısız hatalar yapabileceğimizi ve bunun da, daha önceden yaşanmış benzeri hukuksal problemlere neden olabileceğini hatırlamakta fayda olduğunu düşünüyorum (<http://kararlaryeni.anayasa.gov.tr/BireyselKarar/Content/e1e54e70-0c2a-4f9b-b752-73b6d6da0d4c?wordsOnly=False>).

* * *

TOTBİD Dergisi'nin 2020-04. sayısı "Ön Çapraz Bağ Yaralanmalarında Güncel Tedavi Yöntemleri"ne ayrıldı. 22 makaleden oluşan sayıda; "ön çapraz bağ yaralanmalarının tedavisinde tarihsel gelişim, yaralanmanın mekanizması ve önlenmesi, fizik muayene ve görüntüleme yöntemleri ile tanı, tedavi algoritması, yaralanma sonrası konservatif tedavinin yeri, parsiyel yaralanma sonrası tedavi, primer tamirin yeri, cerrahi tedavide greft ve tespit seçenekleri, cerrahi zamanlama, farklı cerrahi yöntemler ve giriş seçenekleri, çoklu bağ yaralanmaları ve diz çıkıkları, eşlik eden menisküs ve kıkırdak lezyonları, eksen bozukluğunun eşlik ettiği hastalarda ilave olarak proksimal tibial osteotomi uygulaması, anterolateral ligamentin instabilitedeki rolü, revizyon ameliyatlara, komplikasyonlar ve rehabilitasyon" gibi farklı konular ele alındı.

Bu sayının planlanması ve hazırlanmasındaki katkılarından dolayı, davetli sayı editörü Sayın Prof. Dr. Cem Nuri Aktekin ile bilgi, birikim ve deneyimlerini bizlerle paylaşan değerli yazarlara çalışma ekibim adına teşekkür ederim.

Koronavirüs pandemisinden normal sürece geçiş dönemini yaşadığımız bu günlerde hepimize hastalık riskinden uzak, sağlıklı günler ve keyifli okumalar dilerim.

En içten saygılarımla.
Prof. Dr. İrfan Esenkaya
TOTBİD Dergisi Editörü